

Toimetus ja talitus:

Rakvere Viru Maleva staap

Telefon 8.

Kuulutuste hind:

Kuulutuste küljel 4 s. veeru mm.

Esiküljel . . . 8 " " "

Teksti sees . . . 12 " " "

V i r u

Malevlane

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimise hind:

postiga 1 kroon aastas.

Tellimisi võtavad vastu peale maleva staabi kõik kompaniide päälikud ja naiskodukaitse jaoskondade esinaised.

Nr. 4.

Pühapäeval, 15. veebruaril 1931. a.

III aastakäik.

Tahab olla eessõnaks...

„Viru Malevlase“ toimetuse lahkkel loal ilmub tänane „Viru Malevlane“ Küti kompanii erinumbrina. See erinumbrer ei taha olla mitte statistiliseks bülatäänik, et tuua arvulisi andmeid või ametlikku aruannet kompanii tegevusest, sellest vast hiljem, vaid käesoleva erinumbri ülesandeks on kompanii tutvustamine „Viru Malevlase“ lugejaile.

Nii tutvuneksime üksteisega meie ühise häälekandja kaudu ja nii muudaksime endi ajakirja sisukamaks. Ühises peres valitsegu ühismeel!

Ühtlasi palun, Härra Maleva Päälik, vastu võtta Küti kompanii suurim lugupidamine Teie vastutuleku ja lahkuse eest.

Arnold Treiman,
Küti kompani pealik.

Märkmeid Küti kompanii algpäevilt ja praegusest tegevusest.

Arn. Treiman, kompanii päälik.

Küti kompanii organiseerimiseks andis touke 1. detsembri sündmus. Nagu mujalgi, levis ka Küti valla ärksamate kodanike keskel kodukaitse organiseerimise tahe ja 10. jaanuaril 1925 a. pandigi kompaniile vormiline alus. Asutamise koosolek peeti Küti vallamajas reserv lipn. Richard Siili kokkukutsel ning tolkorral võeti vastu 34 meest, kes andsid pühaliku tõutuse valvel olla kodumaa kaitseks... Oli rohkemgi soovijaid, kuid vastuvõtmist toimiti suurima ettevaatusega, — et juba algul haganad teradega segi ei läheks... Kahe nädala jooksul tõusis kompanii tegevliigete arv 50-neni. Esimeseks kompanii päälikuks määrati Richard Siil.

Algul oli kompanii tegevus elav.

Peeti sageli koosolekuid, et määrata tegevuse suunda, sest 1. dets. ärevus polnud lahkunud: rahva hulgas liikused mitmesugused kuulduused, mida eriti aitasid levitada kaitseleidu vastased ringkonnad.

Et rahvas rahulikumat meeolu luua, tuli kompaniil kohe algul de-

Arnold Treiman

Küti kompanii päälik.

monstreerida reaalse jõuna, ja selleks korraldatigi juba sama aasta 24. veebruaril Vabariigi aastapäeval paraad, kus kompanii relvastatult, täies koosseisus sammus oma energilise ja tugevakogulise pealiku juhtimisel läbi Viru-Jaagupi aleviku kalmistu poole, et seal mälestada hiljuti püstitatud mälestussamba juures vabadussõjas langenuid...

Aeg rahunes. Kompanii töökava laiienes: korraldati rivi- ja taktilisi õppusi maleva instruktori juhatusel, kaitseleidu aate propageerimiseks korraldati kõne- ja peoõhtuid, viimaseid ka sissetulekute saavutamiseks, sest tuli algada omal jõul, — ei mil-

lestki.

Aegajalt suurenes kompanii koosseis: jalgväe üksuse kõrval vormeeriti ratsarühm, päälik G. Stackelbergi juhatusel, kelle asemele määrati hiljem noor energiline malevlane Heinrich Kuusk ning kelle teeneks ka tuleb lugeda Küti ratsarühma vormeerimist praeguses koosseisus, sest Küti ratsanikud on tuntud ka väljaspool kompanii piire oma korraliku välimuse ja soliidse esinemisega.

Samal ajal asutati ka kohalik naiskodukaitse jaoskond, kes esialgul tegetses õige energiliselt, kuid hiljem vaibus surmaunne, peaasjalikult juhtide puudumisel, ja alles 1930 a. algul reorganiseerus ta praeguses koosseisus.

Kompanii selleaegsest tegevusest oleks veel mainida: osavõtnud maleva ja malevkonna aastapäevadest, ülemaalisest laskevõistlusest Pärnus ning Udujärve laagrist, kus kompanii alati väärrika arvuga on esinenud.

1927 a. lõpul lahkus pealik R. Siil ja kompanii pealiku kohuseid täitis esialgul selleaegne komp. pealiku abi Ferdinand Felder ning hiljem praegune pealiku abi Julius Mägi, mil kompanii tegevus arenes endises suunas.

1929 a. jaanuaril määrati mind kompanii päälikuks. Asusin vast hiljuti Küti valda ja sinne elu-olu oli mulle võõras. Algul tundsin veidi kartust, kas küllalt suudan täita oma kohustusi. Juba esimesel kokkupuutumisel malevlastega veendus, et minu ülesannet kergendab märksa kompanii isiklik koosseis, — minu eelkäijate energilise töö saavutus. Malevlased olid distsiplineeritud, väljaõpe võrdlemisi korralik ja peasi, võeti enda ülesandeid tõsiselt. Juhatuse koosnes asjatundlikest ja kohusetruudest meestest ja töö kompanii pealiku tundus kergemana, kui arvasin.

Sõjalise väljaõppe kõrval püüdis juhatus teha kõik, et kompaniid tunnustataks ka seltskondliku organisatsioonina kohalikkude seltside peeres. Selleks korraldati peoõhtuid ja propageeriti kaitseliidu põhimõtet, kaugemaulatuseks tegevuseks puudus ainealine võimalus. Siiski pandi möödunud kevadel alus spordilisele liikumisele: muretseti kompanii arvel neli komplekti spordiabinõusid. Harjutusteks jaotati kompanii nelja

Kõigist mal. poolt korraldatavaist õppustest ja paraadidest on Küti malevlased elavalt osavõtnud. Nii tuli Rootsi kuninga ja Poola presidendi külaskäigu puhul mehi tõsiste sõnadega manitseda, sest kaasasõitjaid kippus rohkem, kui korraldustes oli ettenähtud.

Kompanii koosseis vormeeriti ümber 1. jaan. 1931 a., — malevlaste nimekiri on avaldatud „Viru Malevlases“ nr. 2 ja 3. Kompanii koosseisu

Naiskodukaitse Küti jaoskonna tegevusest ja vabaduse sünnipäevast.

A. Priskal.

Küti jsk. abiesinaine.

Meie tegevus on lühiajaline ja selle tõttu pole suudetud kuigi palju viia läbi Naiskodukaitse põhimõtteist. Tõsi küll, juba viie aasta eest organiseeriti Küti Naiskodukaitse, kuid mõne aja järele loobusid jaoskonna tegevusest suurem osa liikmeid ja isegi juhatus terves koosseisus. Jäid järele vaid üksikud, ja tegevus jäi peaaegu soiku. Nende püsima jäänud liigete tööst võiks vast nimetada kaasabi kompanii aastapäeva pidustusil, toitlustamist Uudujärve laagris ja Kadrina manöövrelil.

Praegune Naiskodukaitse Küti jaoskond kutsuti uuesti ellu ja reorganiseeriti 1930 aasta kevadel Küti kompanii pääliku hea Treimani algatusel kokku kutsutud koosolekul, kuhu oli palutud kõnelema Viru ringkonna esinaine pr. Vaher. Nimetatud koosolekul suudeti luua jaoskonnale enam-vähem energiline juhatus, kes ka praegugi kaunis agaralt edasi teotseb.

Kui tahetakse teha isamaalist tööd, siis olgu meie tähelepanu koondud kasvatusetööle, sest öeldakse: kasvatusel on rahva tulevik. Armastus, töö ja ausus olgu meie eesmärgid, aga ka kasvatusvahendid. Selle põhimõtte alusel on ka Küti jaoskond korraldanud referaate kasvatusliste, majandusliste, õigusliste ja sotsiaalsete küsimuste lahendamiseks.

Kõige huvitavam oli see, et avanes võimalus meie Naiskodukaitse liikmeil osavõtta näitlikust sõjategevusest Jõgeva manöövrelil, kus avanes naistel juhus näidata oma võimeid toitlustamise alal sõja olukorras, mis osutus kõige huvitavamaks asjaks Naiskodukaitse tegevuses.

Tööd on palju, väljavaateid avaneb igas suunas — isamaalist tööd tehes lasub suur töö ja vastutus Eesti naisel, kel on jõudu ja armastust, mida vaja vaid õieti tööle panna, mis tõstab meie rahva kehalist ja vaimlist tasapinda.

* * *

Läheneb haruldane päev — meie rahva vabaduse sünnipäev — 24. veebruar. Igal aastal sel päeval vaatame tagasi käidud teele ja loome uusi sihte. . . See haruldane päev peaks veidi pikem olema harilikust päevast. Meie ei jõua ühe päeva jooksul mõelda kõige peale, mis meile

Küti kompanii päälikutekogu.

Istuvad vasakult paremale: õppepl. J. Viinberg; spordipl. J. Kaasik; kultuur-informatsiooni pl. M. Pall; kompaniipäälük A. Treiman; komp. pl. abi J. Mägi; II rühma pl. J. Kungas; ratsarühma pl. H. Kuusk. Seisavad teises reas: jao pl. J. Posti; jao pl. V. Rannaberg; jao pl. O. Kask; jao pl. K. Kreek; rühma pl. abi V. Mühlbach; jao pl. A. Kello; I rühma pl. H. Reks; rühma pl. abi K. Järv; relvurpl. H. Villo; jao pl. J. Rink. Kolmandas reas: jao pl. J. Preem; rühma pl. abi E. Kala; kultuur-informatsiooni pl. abi A. Posti.

rajooni, ja lubati harjutustest osa võtta ka võõrastel, eriti noortel. Sel ajal on tähelepanuväärilised teened selleaegsel spordipäälikul Martin Pallil. Juhatus püüdis on siiski osaliselt õnnestunud: ei vaadata enam kompanii kui mõne ülearuse riikliku abisaaja peale, vaid tunnustatakse teda kohalikkude organisatsioonide poolt kui väärikat liiget, mida tõendab ka alatine rohke osavõtt kompanii poolt korraldatavaist peoõhtuist. Energilist kaasabi on kompanii juhatus leidnud ka kohaliku naiskodukaitse jaoskonna poolt. Eriti lugupidamisega mäletavad Küti malevlased naiskodukaitse teeneid Kadrina ja Jõgeva suurmanöövritel, mille kohalikul naiskodukaitse vahvalt kaasa tegid.

kuulub praegu 70 jalaväelast ja 20 ratsanikku.

Kompanii juhatuse kõrval tegutseb päälikutekogu, kuhu kuuluvad kõik kompanii koosseisu päälikud. Päälikutekogu ülesandeks on taktiliste õppuste ja mitmesuguste kursuste korraldamine, malevlaste vaheliste tülküsimuste lahendamine, uute liigete soovitamine juhatusele jne. Senised kogemused on näidanud, et sellane pealikutekogu juhatuse kõrval väga edukalt võib tegutseda.

Palju ülesandeid on veel teostada, et luua kompaniist tervikut: takistus teeb mitmelegi kavatsusele ainealine puudus. Kuid meeolu on hea ja sellepärast ikka pea püsti. Meie enda teha on tulevik!

nii tähtis, nii püha. Kolmeteistkümnene aasta eest võitis meie rahvas vabaduse. Kõigile rahvuslikele ja vaimlistele väärtustele tuli juurde ülim väärtus — vabadus. Usume kindlasti, et Eestis leidub vabaduse alalhoidmiseks küllalt tugevaid käsi.

Meil on olnud palju murepäevi, kuid meie vabaduse sünnipäev on särav päev meie ajaloos. Tuletagem meelde tänutundega sel rõõmupäeval Eesti emakest! Kõik armastusväärne, aus, mis omane eestlase iseloomule, on pärinud algidud kurblikilusaist mõtteist, milliseid vargsi mõtles orjanaine ihates vabadust. Ema oli see, kes õpetas lapsi lugema, ema oli see, kes saatis haridusihkajaid lapsi kooli. Sama Eesti ema oli see, kes kasvatas need noored kotkad, kes julgesid välja astuda kümnete kaupa sadade vastu, kes ohverdasid elu vabaduse eest! Au Eesti emale, au tema langenud lastele! Ema, sinu pisaraist punume lillesideme, mille abil seome ühte kõik kodumaa lapsed! Ootame aegu, mil on saavutatud lõpulik võit: kuni kõik eestlased — mehed ja naised — on ühinenud, on koondunud tihedate ridadena isamaa altari ümber ning toovad sinna ohvriks töötahet, püsivust, kannatust ja palavat armastust oma rahva vastu. Hellitame lootust, et meie järeltulev sugu võib kord pühitseda Eesti vabaduse saja-aastase kestvuse haruldast mälestuspäeva veel ülevamas meeolus kui meie. Tuletagem meelde ka nüüd tänutundega Eesti emakest!

MINU MÄLESTUSI KÜTI KAITSELIIDU LOOMISPÄEVILT.

Rud. Meier.

I. Rahva meeolu enne kaitseliidu loomist.

Kui 1918 a. novembri lõpul kommunistid Narva poolt hakkasid tungima, siis olid inimesed hirmul. Saksa survevalitsuse alt alles pääseses oli ähvardamas samasugune, vast hullempi võimuvalitsus enamlaste poolt. Ehkki tõsine hädaoht oli ähvardamas, polnud kusagil märgata sõjavaimustust.

Olles sel ajal vallavanemaks, oli mul alati kokkupuutumisi igatkihti inimestega, kes käisid vallamajas asjatoimetuse pärast, või lihtsalt uudiseid kuulamas, mis tulid Narva poolt. Taheti teada, mis arvab vallavalitsus äsja lahtipuhkenud sõjast, või Eesti iseseisvusest ja mis teha

tuleks siis, kui punased on ligi jõudnud, kas eest ära minna, või rahulikult oma elukohta paigale jääda.

Sageli tuli mõnele isikule nii mõndagi selgitada, isegi lõpmatuseni vaielda, et seda selgeks teha, misjaoks on meil vaja riikline iseseisvus, ja mispärast peaksime, kas või viimase meheni võitlema pealetungivate enamlaste vastu.

Rahva seas oli mõnesugusi arvamisi: ühed ei pidanud võimalikuks,

malus ilmuda välja põrandaalt, et avalikult Eesti iseseisvuse kindlustamiseks tegutseda. Leitnant Hugo Villo (praegu major, teenib kaitseväes) oli määratud Viru-Jaagupi komandandiks, kel oli ülesandeks koha peale kaitseliit organiseerida. Püüdsin hra Villole kaasa aidata nii palju kui võimalik. Vallamajja sai kokku kutsutud rahvakoosolek, selleks, et soovitada noormehi kaitseliitu astuma. Nii mõned agaramad noored

Küti jaoskonna juhatus.

Istuvad vasakult paremale: laekur A. Tõnso; esinaine L. Jungman; abiesinaine A. Priskal.
Seisavad: sekretär M. Pall; abisekretär A. Pung.

et Eesti suudab suure Venemaa vastu lühikest aegagi sõidida. Teised olid ükskõiksed ja ütlesid: „mis need punasedki õige ära ei tee, kui keegi nendesse ei puudu. Kolmandate silmad löid rõõmu pärast särama, kui kuulsid, et punased järkjärgult Rakvere poole edasi tungivad... Need olid kohalikud enamlased ja poolenamlased.

Kui sai räägitud, et tuleks luua kodukaitse — kaitseliit — siis hirmutas see jutt nii mõnegi mehe. Kui jääb enamlaste võim ja valitsus püsima, siis tapetakse kõik kaitseliitlased maha viimse meheni. Niisugune kartus oli olemas ja see kartus eemale hoidis nii mõnegi mehe kaitseliidust!

II. Kaitseliidu loomine.

Saksa okupatsiooni vägede lahkumisel avanes Eesti ohvitseridel tegevusevabadus, sest siis oli neil või-

andsidki nõusoleku kaitseliitu astumiseks, keda ka kohe varustati tulirelvadega — vintpüssidega. Et aga leitn. Villo paari päeva pärast sõjaväkke kutsuti, siis määrati mind Viru maak. Kaitseliidu ülema päevakäsuga V.-Jaagupi komandandiks, missugune nimetus pärastpoole ümbermuudeti, s. o. komandante nimetati Kaitseliidu ülemateks. Nõnda jäi siis Küti kaitseliidu organiseerimine ja korraldamine minu kätte.

Kui küsitakse: mis kasu oli Küti valla kaitseliidust sel ajal, kui enamlased veel ei olnudki Küti valla piires? Siis vast võiksime, tolleaegsed kaitseliitlased, julgesti ja punastamatult öölda, et kasu oli siin sest kaitseliidust just kõige hädalisemal ajal: vaevalt oli meil kaitseliit ellu kutsutud, kui Viru maak. K. L. ülema poolt nõuti, et Küti kaitseliit saatku 20 meest Rakverre. Peale selle võeti veelgi mehi, kes samuti, kui

esimesedki, läksid, kas vahiteenistusse või rindele enamlaste vastu.

III. Enamlaste eest äraminek.

1918 a. 14. detsembril käisin Viru maak. kaitseliidu staabis, kust lootsin saada lähemaid juhtnööre kaitseliidu asjus, sest punased olid täh. päeval juba Vaeküla ümbruses, nii, et nende saabumine Küti valla piirkonda ei olnud enam kaugel. Lubati järgmisel päeval teatada telefonogrammiga, mis teha tuleb. Seni kästi jääda äraootavale seisukohale.

Viru maakonna valitsus oli juba oma kraamiga vaigunitesse kolinud, mis seisid raudteel, nii et igal hetkel oleks võimalust pageda. Samuti oli ka kaitseliidu staabis kõik kraam kokku pakitud.

15. detsembri varahommikul kuulus selgesti kuulipildujate ja püsside raginat, kuna varemalt vaid olime kuulnud kahurite pauke. Kindel oli, et punased pole enam kuigi kaugel, nii et Küti valla kodanikud neid varsti palest-palesse näha saavad. Saatsin käskjalgedega kõikjale käsud, et kaitseliitlased ilmugu vallamajja. Kirikumõisa oli öösel saabunud salk sõdureid ühe ohvitseri juhatusel, kes soovinud minuga kokku saada, mis ka sündis. Läbirääkimisel, mis mul täh. eelväesalga ohvitseriga oli, selgus, et sõjaliin on Kantküla ümbruses ja et arvatavasti taganeb meie vägi öö jooksul veelgi kaugemale. Selge oli, et veel sama päeva õhtul pidime kaduma Küti valla piiridest, kui ei soovinud punaväelaste küüsi sattuda. Sellest teatasin neile kaitseliitlastele, kes vallamajja saabusid. Vallavalitsuses asusime tarviliste paberite ja raamatute kokkupakkimisele, mis enamlaste eest pidime kõrvaldama. Samuti võtsime ühes püssid ja laskemoona tagavara. Et kohalikud enamlased ei saaks meie äraminekut takistada, selleks panime välja tarviliku valve julgeoleku tagamiseks kaitseliitlastest, kes avaldasid nõusoleku Küti v. piirest lahkuda. Võiks vast märkida siinkohal ka seda, et ma vastavatest Rakvere ametiasutustest, ei ühelt ega teiselt, sel ajaloolisel päeval mingisugust juhatuset ega õpetust ei saanud — tuli talitada täiesti omapead.

Õhtuks vaibus lahingukära Kantküla pool. Eelväesalk ühes ohvitseriga oli kirikumõisast lahkunud, kuna mina sellest äraminekust mitte midagi ei teadnud, ehk küll pidime üksteisega alati ühenduses seisma. Videvikus oli regedele pakitud val-

lavalitsuse ja kaitseliidu kraam, samuti oli mul kaasa võetud valla kassa ja muud tähtsamad dokumendid. Hoolega eest ära koristatud olid kõik andmed, mis käisid kaitseliidu kohta, nagu nimekiri jne. Oli ju teada, et enamlased kaitseliitlaste perekondigi tagakiusavad, sellepärast hävitasime kõik jäljed ja lahkusime vallamajast.

Veel samal õhtul püüdsin Rakverre telefoneerida, kuid Voore telefoni keskjaamast öeldi, et Rakvere ei vasta, arvatavasti on kõik ametiasutused juba Rakverest lahkunud.

Nii siis algas teeris pikkamisi — Tapa poole... Kõikjal oli vaikne... Isegi ühtki tuld ei vilkunud kusagii elumajas. — Ei suutnud uskuda, et inimesed oleks sel äreval õhtul rahulikkudena uinunud, sest kõikjal valitses hirm — kustutati tuled ja oodati enamlaste saabumist.

IV. Võõrsilolek.

16. detsembri hommikul kell 11 olime Tapal. Seal saime kohe kuulda, et Rakvere ametiasutused öösese rongiga olevat Tapale jõudnud ja asuvat vagunites. Kohe esitasime endid Viru maakonna valitsusele ja maakonna kaitseliidu ülemale hra Arenile, kes määras meid, kaitseliitlasi ja ühestulnuid militsionääre korterisse Tapa mõisa. Minule, kui vallavanemale, kellel kaasas oli valla varandusi ja kassa, tehti ülesandeks Tallinnasse sõita ja anti selleks lubatäht.

Kaasasolevad püssid, laskemoon ja muu sõjavarustus sai Tapal sõjaväe võimudele üle antud.

Jõulupühad möödusid Keilas, Karjaküla mõisa rajoonis. Tallinnasse jõudes astusin vabatahtlikuna rahvaväeteenistusse. Samuti toimisid ka mitmedki minuga kaasatunud mehed, kaitseliitlased.

V. Tagasitulek.

Paar päeva peale enamlaste Rakverest põgenemist, see oli jaanuari keskel 1919 a., jõudsin ma (öösel kella 12 ajal) Rakvere jaama, kaasas valla varandus, mis olin 15. dets. 1918 a. enamlaste eest ära viinud. Ööbisin maak. kaitseliidu ülema hra Areni kantseleis, kus hra Aren mulle esimesi, kuigi puudulikke, teateid andis enamlaste hirmutegude üle Küti vallas. Kuulsin nimelt, et Küti vallast olevat iseäranis rohkesti inimesi enamlaste poolt maha tapetud. Praegu puhkavad surnud veel Rakvere ühishauas, kuid varsti võetavat hauad lahti ja surnud antakse omastele välja...

Kui kohapeal kuuldi, et olen tagasi tulnud — käis väga palju inimesi vallamajas kogu seisukorrast selgust ja teateid hankimas. Nendega kokku puutudes, ükskõik kes ta ka ei olnud, oli näha, et igauhte nagu midagi rõhub. Kindlasti oli siin enamlaste ajal midagi erakorralist juhtunud... Siis jutustati nii ühte kui teist.

Esimene asi oli mul midugi kaitseliitlaste uuesti kokkukutsumine, kes olid nagu laiali pillatud. Mõned kaitseliitlased, kes siia olid jäänud kas meelega või kogemata, olid isegi oma püssid enamlastele ära annud... Kahju oli neist püssidest. Olin hulkpüsse isegi Saksa valitsuse eest varjanud, need siis kaitseliitlastele välja jaganud ja korraga — nüüd on need püssid meie vaenlaste käes! Ei saa siin kedagi süüdistada. Sain tol ajal aru inimeste surmahirmust, kuid ei taha ka varjata, mis mu hingesse nagu haava löi. Kui sa midagi oled kõigest hingest püüdnud luua ja korraldada, kui sa sinna oled rakendanud oma enerngianatukese ja kui siis korraga näed kõik purustatuna, nagu jalge alla tallatuna, siis on see valus... Mis on siis kaitseliit püssideta? On inimesi, kellel iialgi õiget ega kindlat ilmavaadet ega seisukohata pole. Tol ajal, kus valitsusi vahetati, ei teadnud paljud inimesed õieti, missuguse valitsuse poole tuleb hoida, missuguse poole mitte hoida. Ja nii tuli niisuguseil inimestel olla hirmul oma elu eest.

VI Mis tegid enamlased Küti vallas.

Mulle jutustati nii mõndagi enamlaste aegsest elust. Kogusin andmeid ustavalt isikuilt, enamlaste poolt põgenemise juures maha jäetud protokollidest ja teistest dokumentidest — siis oligi üldpilt käes.

Kui 16. detsembril 1918 a. enamlased Küti valda sisse tulid, valitses elanikkude seas kirjeldamata hirm: inimesed ei tohtinud toastki välja minna; oodati vaikselt, missugusi korraldusi hakkab tegema enamlaste valitsus. Paljud elanikud, iseäranis nooremad mehed, kes oleks pidanud enamlaste eest ära minema, jäid hea usu peale siiski minemata, sest arvati, et see valitsus vast nii hirmus polegi kui räägitakse. Varem oli Küti vallas enamlaste arv kaunis väike, kuid enamlaste siia jõudmisel hakkasid ka niisugused inimesed nende pooldajateks, kes varem nende vastased olid, või kelle ilmavaade iga valitsuse järele paindus. Paljud jäid enamlaste eest põgenemisega hiljaks, nii et neid tee pealt vägisi tagasi too-

di. Kohalikud enamlased valisid töörahva nõukogu ja täidesaatva komitee. Täidesaatev komitee oli siis Küti vallas sarnaseks „valitsuseks“, kelle sõna igatüki pidi kuulma ja sellel „valitsusel“ oli piiramata võim, s. o. igatühte oleks võinud ta kohapeal maha lasta, kui selleks vaid soovi oleks olnud. Küti vallas oligi see „valitsus“ iseäranis verejanuline, sest sinise täidesaatva komitee, kui kohapealse ainsama võimukandja korraldusel viidi inimesi Rakverre kinni ja lasti seal maha. Küti vallas lasti maha 15 inimest! Nende mahalastute hulgas oli ainult 3 kaitseliitlast. Oli hirmsamatest hirmsam aeg. Läbiotsimised, kinnivõtmised olid igapäised asjad. Keda mahalaskmise surm ootas, seda teadsid juba lapsedki, kes enamlaste perekondades olid, rääkida! Peale 15 isiku, kes olid maha lastud, oli mõnikümmend inimest juba täidesaatva komitee poolt surmale määratud — nimekiri oli kokku seatud — kuid enne lõppes kommunistide valitsus, kui seda jõuti korda saata.

Küti vallas rekvireeriti kõigeparemad hobused; ka loomi võeti, kuid loomade võtmisega ei jõutud lõpule. Leivavilja koguti palju kokku, kuid see kogutud vili jäi enamlaste rutulise põgenemise tõttu maha.

Uuel aastal 1919 a. oli Viru-Jaagupi kirikus enamlaste „jutlus“. Kirik oli punaste lippudega ära ehitud, altaritekk lippudeks lõhki kistud ja punase riide peale suurte tähtedega trükitud „Elagu nõukogude valitsus!“ Altari kõrval olevatele apostlikujudele olid punased lipud pihku pistetud. Kohalik köster, kes seni imelikul viisil ellu oli jäetud, sunniti ähvardustega oreli mängima ja „haridusosakonna esimees“ sundis köstrit, et ta laulukooriga „tähtsal päeval“ kirikus pidi laulma, mis ka sündis. Lauldi ja mängiti oreli muidugi enamlaste revolutsioonil. laule...

„Jutlustaja“ tõendas kantslist, et paari päeva pärast on Tallinn enamlaste käes jne. Rahvast oli kirik täis, mütsidega ja ilma. Paljudel olid paberossid suus. Altari ees askeldasid täidesaatva komitee liikmed ja kirjutasid inimeisi kommunistlisse parteisse. Sinna astusid nii mõnedki need, kes olid hirmul oma elu eest!

Kui enamlased Eesti Vabariigi vägede eest pidid taganema, tõusis kohalikkude võimumeeste seas iseäraline ärevus ja rahu olek. Oli ju karta, et võim käest ära libiseb. Täidesaatev komitee oli lubanud „puhta töö“ teha, s. t. hulk inimeisi oli ju

veel teise ilma saatmata!

Inimeste silmad löid särama, kui paugud Tapa poolt uuesti kuuluma hakkasid. Paljud peitsid end metsesse — ühes hobustega — et enamlased ei saaks hobuseid vägisi kaasa võtta. Sellegipärast võtsid taganevad punaväelased kaasa 26 hobust, ühes niisama palju meestega, kes kaua aega viibisid punaväelaste küüsis. Ehk mehed küll viimaks tagasi pääsesid, jäid paljud hobused siiski punaväelastele sõjasaagina.

Kohalikkude enamlaste põgenemine oli nii rutulik, et nad isegi oma pabereid kaasa ei jõudnud võtta. Rõõviti taludest hobuseid ja hakati Mustvee poole kihutama! Mitmed kohalikud enamlased, kes täidesaatev komitees olid, jäid kogemata kombel oma seltsimeestest maha, sest et põgenemine öösel sündis. Need mahajääjad püüdsid siis jällegi endid kõigest enamlistest pattudest puhtaks pesta... Vaadake: elu oli hädaohus!

Igatahes oli seal julgem olla, kus olid teiste elu ja surma üle otsustaja. Ja see julge ning üpris armas koht oli Küti valla täidesaatev komitee!

Kui Eesti sõjaväed Küti valla piiridesse jõudsid, siis nutsid inimesed rõõmu pärast, sest hirmus oli kommunistide valitsus.

VII. Missugustes oludes tuli uuesti korraldada kaitseliitu. Kas „valge terror?“

Asusin uuesti kaitseliidu koondamisele ja korraldamisele, mis oli enamlaste läbi laiali paisatud ja segi aetud. Oli küll suur osa kaitseliitlasi läinud rahvaväe teenistusse, kas mobiliseeriti sinna või mindi vabatahtlikkudena, kuid kodus leidis ikkagi veel nooremaid mehi, keda tuli kodukaitsjateks kokku kutsuda. Peab tähendama, et enamlased oma terroriga olid küll endale ainult kahju teinud: nüüd oli igal lapselgi selge, missugused „vennad“ need punased on. Enamlased olid end igast küljest tutvustanud.

„Nüüd juba teame, mis teha tuleb,“ ütlesid uuesti tegevusse astunud kaitseliitlased. Nagu eelmises peatükis tähendasin, jäid mõnedki punased tegelased oma ärapõgenenud kaaslastest maha. Osa inimeisi oli selles arvamisest, et minu, kui kohaliku kaitseliidu ülemale kohus on nüüd hakata mahajäänud enamlasti vangistama, s. o. Rakverre saatma jne. Seda oodati nimelt nende poolt, kes olid raskesti enamlaste poolt kannu-

tada saanud, kuid kardeti jälle nende poolt, kelle süda polnud puhas enamlistest pattudest.

Ühede ootus ja teiste kartus olid täiesti asjatud, minu korraldusel ei ole Küti vallas ühtki inimest kinni viidud, sest seda ülesannet ma oma peale ei ole kunagi võtnud.

Nõnda on Küti kaitseliit igasugusest „vastu terrorist“ täiesti vaba.

Kui siiski kohaliste miilitsionääride poolt punaste „haridusosakonna esimees“ Rakverre ülekuulamisele viidi ja siis ta enda ning naise palvete peale lõpuks vabastati, s. o. „patud andestati“, kirjutas see mees ühes tööliste lehes: „... kui Meier Tallinnast tagasi jõudis — algas Küti vallas valge terror, s. o. algasid kinnivõtmised!..“

Nõnda siis: suur tänu!

VIII. Edaspidine kaitseliidu tegevus.

Kui ülemuse käsul 1919 a. suvel Küti vallas välja kuulutasin kaitseliidu mobilisatsiooni 18—30-aast. meestele, siis oli kaitseliit võtnud endale hoopis teise kuju: vabatahtlikust organisatsioonist oli saanud sunduslik. Kaitseliidu edaspidine tegevus seisis sõjaväeliste harjutuste tegemises jne. Ka käisid paljud kaitseliitlased Tallinnas ja mujal vahiteenistuses. Kuu aega oldi Kundas sõjaväe õppustel.

Sai asutatud noorematest kaitseliitlastest spordi osakond.

Viimati kohustati ka 16- ja 17-aastased nooremehed kaitseliitu astuma ja neid kohustati igal pühapäeval õppustel käima ja nagu ma kõiki kaitseliidu harjutusi juhataisin, oli ka täh. noormeeste õpetamine minu hooleks.

Nõnda tuli mul teotseda kaitseliidu alal selle algusest kuni likvideerimiseni.

Kehala-Väljaotsal,

10. jaan. 1931 a.

Ä r a k i r i .

KÄSUKIRI Viru Malevale

Nr. 4.

14. veebruaril 1931 a. Rakveres.

§ 1.

Lugeda mind väljasõidul oluks Kabala 8. jaanuaril s. a. kella 0430 kuni kella 1630; Sonda 7. veebruaril s. a. kella 1835 kuni 8. veebruarini s. a. kella 0200 ja Tallinna 11. veebruaril s. a. kella 0205 kuni 12. veebruarini s. a. kella 1130.

§ 2.

Avaldan teadmiseks Kaitseliidu Ülema käsukirja Nr. 7 § 12. Nr. 7 § 12.

Tallinnas, 28. jaan. 1931 a.

Harju malev:

Avaldan kaitseliidust väljaheidete nimekirja:

1. Valter Levström, sünd. 19. X. 1904 a., isikut. Nr. 9, Kolga vallav.

2. Peeter Regi, sünd. 10. VII. 1896 a., isikut. Nr. 10766, Kolga vallav.

3. Richard Taavet, sünd. 7. IV. 1912 a.,

4. Jüri Jürmann, sünd. 2. III. 1907 a., isikut. Nr. 786, I. jsk. pol. kom. Narvas.

5. Rudolf Sütismann, sünd. 27. IX. 1903 a., isikut. Nr. 292, Raasiku v.

Valga malev.:

1. Oskar Veemees, sünd. 2. XII. 1903 a.

§ 3.

III-da õppepiirkonna instruktor lipnik Sooden kandis ette, et tema suusakursustelt tagasi jõudis 28. jaanuaril kell 1300 ja viibis Tallinnas instruktoritele korraldatud katsetel 28. jaanuaril s. a. kella 1300 kuni 30. jaanuarini kella 1700.

Õiendus: lauajuhend Nr. 173.

§ 4.

2-se suurtükiväe grupi kapten Margeviš lageda komandeerimisel olnuks Rakverest — Jõhvi — Jõhvi alevi patareile õppust korraldamas 8. veebruaril s. a. kella 0430 kuni 1635.

Õiendus: lauajuhend Nr. 227.

§ 5.

2-se suurtükiväe grupi kapten Margeviš lageda komandeerimisel olnuks Rakverest Jõhvi ja Narva — Jõhvi alevi patarei päälükute õppustele ning diviisi staapi õppuste organiseerimise ja häire asjus 2. veebruaril s. a. kella 1840 kuni 4. veebruarini s. a. kella 0200.

Õiendus: lauajuhend Nr.

§ 6.

IV-da õppepiirkonna instruktor lipnik Teksal lageda komandeerimisel olnuks Väike-Maarjast — Rakverest suusavõistlusi korraldamas 31. jaanuaril s. a. kella 0223 kuni 1. veebruarini s. a. kella 2143.

Õiendus: lauajuhend Nr. 185.

§ 7.

IV-da õppepiirkonna instruktor lipnik Teksal kandis ette, et tema on 3. veebruaril s. a. kell 0614 Tallinna alaliseväe ohvitseri kutse omandamise katsetele väljasõitnud.

Õiendus: lauajuhend Nr. 187.

§ 8.

Kinnitan Kalvi kompanii pääliku

abiks mlvl. Osvald Prillop'i 1-sest veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 137.

§ 9.

Kohtla kompanii mlvl. Alfred Sakermanni määratud kompanii õppepäälikuks 1-sest veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 119.

§ 10.

Noorkotkaste Rakvere II malevkonna vanem B. Ederberg ühes malevkonna pääliku Kuljuse ja lippuriga lageda komandeerimisel olnuks Rägaverre — rühma algajate vastuvõtmiseks ja rühma organiseerimiseks 26. jaanuaril s. a. kella 1600 kuni kella 2130.

Õiendus: lauajuhend Nr. 218.

§ 11.

Noorkotkaste Rakvere II malevkonna pääliku Kuljus ühes lippuriga lageda komandeerimisel olnuks Mädapeale rühma algajate vastuvõtmiseks ja rühma organiseerimiseks 9. jaanuaril s. a. kella 1500 kuni kella 1900.

Õiendus: lauajuhend Nr. 218.

§ 12.

Kinnitan Kadrina malevkonna gaasikaitse päälikuks mlvl. Eduard Kruusmanni 15. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 219.

§ 13.

Kadrina malevkonna juhatus otsuse põhjal Undla kompaniisse vastuvõetud kod. Tippi Alfred Johannese p., Noll Johannes Hansu p., Mikfeldt Heinrich Juhani p., Einmann Osvald Hansu p., Letner Arnold-Heinrich Jaani p., Groomann Voldemar Leena p., Allemann Ernald Johannese p., Print Karl Jakobi p., Kruusmann Eduard Kaarli p., Kuusk Oskar Ado p. lageda malevasse vastuvõetud sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 221.

§ 14.

Jõhvi malevkonna juhatus otsuse põhjal kaitseliitu vastuvõetud kod. Kohtla kompaniisse — Timusk Johannes Karli p., Järve kompaniisse — Troom August Antoni p., Viikmann Gotlieb Pauli p., Jõhvi alevi patareisse — Tamm Arnold Tõnise p., lageda malevasse vastuvõetud sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 206.

§ 15.

Kalvi kompanii mlvl. Alfred Pärnak, kui kaitsevääst tagasi tulnud ja uuesti kompaniisse astunud, lageda malevasse vastuvõetud 15. juunist

1930 a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 216.

§ 16.

Paasvere kompanii õppepääliku Alfred Gandiituse p. Pikhof lageda üleviiduks elukoha muutmise tõttu Simuna kompanii koosseisu 15. jaanuarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 165.

§ 17.

Paasvere kompanii malevlased Arnold Al-deri p. Krüger, Johannes Joh. p. Pärn, August Joh. p. Puusen, Toomas Jaani p. Ambos, Johannes Jakobi p. Praust ja Julius Kaarli p. Poolmann lageda tegevliikme kohustest vabastatuteks 1. jaanuarist s. a. arvates ja toetajaks liikmeks arvata samast kuupäevast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 164.

§ 18.

Naiskodukaitse Haljala jaoskonna liikme Amanda Seelipi abiellumise tõttu perekonna nimeks lageda Major, mis tema sooviavalduse lehte sisse kanda.

Õiendus: lauajuhend Nr. 156.

§ 19.

Haljala malevkonna juhatus otsuse põhjal Haljala üksikuisse ratsarühma vastuvõetud kod. Udo Al-deri p. Lassur, Paul Ferdinandi p. Tomson, Friedrich Kristjani p. Hellmann, August Johannese p. Vikholm, Valter Karli p. Stein, Karl Toomase p. Leppik, Arnold Johannese p. Parendson, Jaanus Johannese p. Lassur lageda malevasse vastuvõetud sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 222.

§ 20.

Haljala kompanii mlvl. Ernst Lahni, Jakob Nurki, Voldemar Bachblumi, Arnold Tomingase, Al-der Veisbachi, Johannes Lillo, Jakob Matiseini, Erich Niilmanni viin üle Haljala üksikratsa rühma 7. jaanuarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 222.

§ 21.

Vihula kompanii mlvl. Richard Pelfeldt'i, Al-der Heinbergi, Otsustalu, Robert Läntsi, Heinrich Uukado viin üle Haljala üksikratsa rühma 7. jaanuarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 222.

§ 22.

Naiskodukaitse Kunda jaoskonna juhatus otsuse põhjal jaoskonda vastuvõetud kod. Helmi Johannese tr. Vende ja Pauline Toom lageda malevasse vastuvõetud sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr.

§ 23.

Naiskodukaitse Pada jaoskonna juhatuse otsuse põhjal jaoskonda vastuvõetud kod. Luise Tiimus, Marie Tiimus, Pauline Jõhvik, Linda Ulm lugeda malevasse vastuvõetaks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 155.

§ 24.

Naiskodukaitse Haljala jaoskonna juhatuse otsuse põhjal jaoskonda vastuvõetud kod. Salme Meiner, Elise Vihtmann lugeda malevasse vastuvõetaks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 155.

§ 25.

Jõhvi malevkonna Järve valla kompanii mlvl. Eduard Nigula p. Matt kui kaitsevääst tagasi tulnud ja uuesti kompaniisse astunud lugeda malevasse vastuvõetaks 28. jaanuarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 206.

§ 26.

Maleva koosseisust ja Jõhvi malevkonna nimekirjast maha kustutada malevlased järgmiselt:

Järva kompaniist:

Omal palvel — Johannes Adami p. Saagen 25. jaanuarist s. a. arvates.

Jõhvi alevi patareist:

Korratult õppustel käimise pärast — Adolf Tallermäe 7. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 206.

§ 27.

Maleva koosseisust ja Kalvi kompanii nimekirjast mahakustutada mlvl. Feliks Jaani p. Krusbart, Paul Al-deri p. Truu kaitsevää teenistusse mineku tõttu 9. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 217.

§ 28.

Kalvi kompanii mlvl. Alfred Õun lugeda tegevliikme kohustest vabastatuks 9. veebruarist s. a. arvates ja toetajaks liikmeks arvata samast kuupäevast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 217.

§ 29.

Maleva koosseisust ja Sõmeru kompanii nimekirjast maha kustutada malevlased järgmiselt:

Elukoha muutmise tõttu — Richard Pappel, Arnold Ahv, Villem Rätsepp, Eduard Rulli, 3. veebruarist s. a. arvates.

Surma läbi — Juhan Tuulik 3. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 195.

§ 30.

Sõmeru kompanii rhm. pl. Martin

Piiri viin üle elukoha muutmise tõttu Tudu üksikrühma koosseisu 3. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 196.

§ 31.

Maleva koosseisust ja Paasvere kompanii nimekirjast maha kustutada malevlased järgmiselt:

Kaitsevääteenistusse mineku tõttu — Mihkel Juliuse p. Aal, Viktor Kaarli p. Tombach 15. jaanuarist s. a. arvates.

Elukoha muutmise tõttu — Johannes Villemi p. Olju, Hans Johani p. Tikerberg, Johannes Augusti p. Tõnisson 15. jaanuarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 165.

§ 32.

Maleva koosseisust ja Illuka kompanii nimekirjast maha kustutada malevlased kui loiult tegevusest osavõtnud Heinrich Rotmann, Abel Maukin ja Aleksander Uffert 7. detsembrist 1930 a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 166.

§ 33.

Maleva koosseisust ja Jõhvi jaoskonna nimekirjast maha kustutada naisliikmed järgmiselt:

Surma puhul — Julie Plistkin — 22. jaanuarist s. a. arvates.

Omal palvel — Elisabeth Ööpik ja Frieda Pelpson-Kirschmann 14. septembrist 1930 a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 155.

§ 34.

Maleva koosseisust ja Palmse kompanii nimekirjast maha kustutada malevlased järgmiselt:

Kaitsevääteenistusse mineku tõttu — Arnold Müülberg, Heinrich Jahkman, Adolf Uukivi, Arend Kleemann, Voldemar Jams — 1. veebr. s. a. arvates.

Omal palvel — Rudolf Anton, Valter Muik 27. jaanuarist s. a. arvates.

Elukoha muutmise tõttu — Eduard Jams, Gustav Gutbach, Herman Lepik, Richard Altroff, Juhan Göetz — 25. jaanuarist s. a. arvates.

Kaitseliidu tegevusest mitteosavõtmise tõttu — Arthur Vollmüller, Artur Lõbu — 1. veebruarist s. a. arvates.

Kohtu poolt karistamise pärast — Jakob Veeber — 1. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 232.

§ 35.

Maleva koosseisust ja Pada jaoskonna nimekirjast maha kustutada Alvine Jüri tr. Vooluts elukoha muutmise tõttu 14. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr.

§ 36.

Kinnitan klassilaskuriteks alljärgnevaid malevlasi:

Algajate klassi lõpetanuks: mlvl. Johannes Soolep, August Lipp, Mihkel Maakus — Maidla kompaniist.

II klassi laskuriks: mlvl. Johannes Kraus, Hermann Uulmann, Eduard Jalasto, Rudolf Iie, August Iie — Maidla kompaniist.

I klassi laskuriks: kmp. sp. pl. Leopold Iisküll, jao pl. Elmar Iisküll, majan. pl. Arnold Iisküll, prp. pl. Albert Sooden, rhm. pl. Evald Kuller, mlvl. Rudolf Luiker, komp. pl. abi August Vinni — Maidla kompaniist.

Esilaskuriks: mlvk. sp. pl. Richard Pungas, mlvl. Al-der Kuller — Maidla kompaniist.

Luban mlvk. sp. pl. Pungasel, mlvl. Kulleril kanda esilaskuri rinnamärke ühes akselbantidega, komp. sp. pl. L. Iisküllil, prp. pl. Soodenil, rhm. pl. Kulleril, mlvl. Luikeril, komp. pl. abi Vinnil — I klassi rinnamärke, mlvl. Krausil, Uulmannil, Jalastel, R. Iiel ja A. Iiel — II klassi rinnamärke.

Õiendus: lauajuhend Nr. 148.

§ 37.

Lugeda Kalvi kompanii juurde asutatuks Kalvi näitetrupp 29. jaanuarist s. a. arvates järgmises koosseisus:

Õun Otto, Strundt Arnold, Einmann Jakob, Pentus Johannes, Hermans Bernhard, Hermans Konstantin, Kreek August, Pärn Arnold, Prillop Osvald, Õun Erika, Tikkar Elli, Pentus Hilda, Pentus Aliide, Prillop Hilda, Suurkaev Renate, Tank Rosalie, Kullik Agnes, Einmann Aliise, Aver Alisabeth, Hermans Ellen.

§ 38.

Lugeda moodustatuks Haljala malevkonna ratsarühm 7. jaanuarist s. a. arvates.

Haljala üksik ratsarühma päälikuks kinnitan kl. Ernst Lahn'i 7. jaanuarist s. a. arvates.

§ 39.

Heidan kaitseliidust jäädavalt välja naiskodukaitse Küti jaoskonna liikme Elfriede Valdmanni halbade elukommete pärast 11. jaanuarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 158.

§ 40.

Heidan kaitseliidust jäädavalt välja Haljala kompanii Varangu rühma mlvl. Johannes Joosepi p. Einbergi peol korrapidajaks olles viinastanud olekus rahurikkumise pärast 24. jaanuarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 217.

§ 41.

Heidan kaitseliidust jäädavalt välja Sõmeru kompanii mlvl. Aleksander Vända, kui kohtu poolt karistatu, Bernhard Birki — relvaga hooletult ümberkäimise pärast ja ulaka ülalpidamise pärast 3. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 197.

§ 42.

Heidan kaitseliidust jäädavalt välja Haljala kompanii mlvl. Rudolf Gustavi p. Steini, kui kohtualuse ja kaitseliidu tegevusel kahjuliku isiku 7. veebruarist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 223.

Alguskirjale allakirjutanud:

G. V a h e r,

Major.

Viru Maleva Päälik

KÄSUKIRI

Viru Malevale

Nr. 5.

14. veebruaril 1931 a. Rakveres.

§ 1.

Vabariigi aastapäeval, 24. veebruar s. a. korraldada paraade Rakveres, Jõhvis, V.-Maarjas ja Kundas.

Paradist osavõtta kõigil kaitseliitlastel: 1) Rakveres — I-se Rakvere malevkonna, Rakvere valla ja Sõmeru kompanii koosseisust; 2) Jõhvis — Jõhvi alevi pätarei ja Jõhvi valla kompanii koosseisust; teistel Jõhvi malevkonna üksustel malevkonna pääliku erikorralduse kohaselt; 3) V.-Maarjas — Vao kompaniil; 4) Kundas — Kunda ja K-Malla kompaniidel.

Paraade korraldada, kui külma üle 10° R. järele ei ole.

Teistes üksustes korraldada aktuseid ühes päevakohase kontsert ettekanetega.

Alguskirjale allakirjutanud:

G. V a h e r.

Major.

Viru Maleva päälik.

Maleva üksustesse vastuvõetud noormalevlaste püssidega varustamise kord.

Paljudes maleva üksustes on saanud kombeks, et igale, üksusesse vastuvõetud noormalevlasele antakse kohe välja ka püss.

See ei ole lubatav, sest ilma tarvilise ettevalmistuseta ja oskuseta ei saa lugeda vastuvõetud noori täieõiguslisteks relvakandjaks üksuse liikmeiks.

Kaitseliidu ülema poolt maksmapandud määruste alusel panen maksma noormalevlaste püssidega varustamise kohta järgmise korra, mis hakkab maksma selle ilmumise päevast.

1. Vastuvõetud noormalevlasi ettevalmistada allpool toodud „Noormalevlaste õppekava“ ulatuses.

2. Õppekava ulatuses ettevalmistuse saanud noormalevlastele korraldada katsed.

3. Katseteks ettevalmistatud noormalevlaste nimekirjad esitada üksuste päälikuil õppepiirkonna instruktoriga kaudu minule, sooviavaldusega, kus ja millal soovitakse noortele katseid pidada.

4. Minu poolt määratud komisjon toimetab esitatud noortele katsed ja neile kelle ettevalmistus ja oskused vähemalt rahuldavaiks hinnatakse, on üksuse päälikul õigus püssi välja anda.

5. Püsside väljaandmist toimetada katse sooritanud noormalevlastele võimalikult samal päeval ja kohal.

Lisa: Noormalevlaste õppekava.

G. V a h e r,

Major,

Viru Maleva Päälik.

NOORMALEVLASTE ÕPPEKAVA,

mille ulatuses peavad nad omama oskusi, enne kui neile püss välja antakse kodus hoidmiseks.

I. Sisekord.

1. Kindla sisemise korra vajadus kaitseliidus ja kaitseväes.

2. Kaitseliit ja kaitsevägi. Kaitseliitlane ja kaitsevälilane. Malevlane ja päälik. Sõdur, allohvitser, ohvitser ja kindral. Kaitseliitlase vaimlised ja kehalised peomadused. (Kaitseliidu põhikirja § 1 ja Sisemäärustik §§ 2—6, § 34—46).

3. Kaitseliitlase kohused teenistuses, õppustel, sportlistel harjutustel, riigihümni mängimisel. Kaitseliidu vormi kandmine ja kaitseliitlase ülespidamine vormis.

4. Kombed ja traditsioonid kaitseliidus. Lipp.

5. Distsipliin ja selle mõiste. Distsipliin kaitseliidus ja kaitseväes. (Sisemäärustik §§ 7—12).

6. Käsk ja käsu täitmine. (Sisemäärustik §§ 13—23).

II. Riviline ettevalmistus.

1. Seisang. Paigale. Valvel. Vabalt. Kohenda. Rivitult. Pöörded paigal.

2. Tervitamine paigal ja väljaspool rivi. Esinemine.

3. Liikumine relvata.

4. Seisang ja liikumine relvaga.

5. Esinemine ja tervitamine relvaga.

6. Jao kogunemine kolonni ja jao liikumine kolonnis.

III. Vintpüssi tundmine ja hooldamine.

1. Vintpüssi tunnused (nimetus, kaliiber, number, vabriku nimetus).

2. Vintpüssi tähtsamad osad ja nende ülesanne.

3. Vintpüssi koostvõtmine puhastamiseks ja pärast puhastamist kokkupanemine.

4. Vintpüssi puhastamine. Püssiõli. Puhastamisabinõud. Praktiline puhastamine. Millal vintpüssi puhastada.

5. Vintpüssi hoidmine kodus ja teel õppustele.

6. Püssi padrun. Püssirohi. Kuul. Kuuli lennukaugus ja läbilöögi võime.

IV. Püssi käsitamise algõpetus.

1. Sihtimine 10—25 m. peale. Sihtpunkt. Tasane kirp. Vead sihtimise juures. Silma harjutused. Praktiline sihtimine. Kolmnurga vedamine.

2. Laskeasendid sihtimisel. Istudes. laskepukil, istudes taburetil.

3. Püssi laadimine õppepadruniga ja püssi tühjendamine. Palgepanemine ja kukepäästmine. Kaitsevinnaseadmine ja kaitsevinnast vabastamine. Sihiku seadmine.

4. Laskeasend lamades toelt.

5. Ühe laskeharjutuse täitmine toalaske padruniga.

6. Ühe laskeharjutuse täitmine lahingpadruniga.

V. Taktiline väljaõpe.

Lahingdrill. Üksik õppus.

1. Üksiku laskuri koht kaitsele ja selle kaitseks organiseerimine. Laskevõli. Maastiku vaatlemine. Moonumine.

2. Laskekohale asumine. Leppemärgid. Marss! Marss-Marss! Pikali! Kohale! Hüpe! Laskekohavalk.

Vastutav toimetaja: O. Luiga.

Väljaandja: Viru Maleva staap.